

חוק תשלום קצבאות לחיילי מילואים ולבני משפחותיהם, התשס"ב-2002*

1. חוק זה מטרתו להבטיח תשלום קצבאות לחיילי מילואים שנפגעו בתקופת שירותם עקב שירותם ולבני משפחותיהם של חיילי מילואים שנספו עקב שירותם, במקרים שחיילי המילואים או בני משפחותיהם אינם זכאים לקצבה מקופת גמל, או שזכאותם לקצבה מקופת גמל פחותה מזכויותיהם לפי חוק זה, והכל בהתאם להוראות חוק זה.

2. בחוק זה -

הגדרות

"דרגת נכות" - דרגת נכות שנקבעה לפי חוק הנכים;

"דרגת נכות תפקודית" - דרגת נכות שנקבעה ועדת רפואית לפי הוראות סעיף 6(ג);

"חוק הביטוח הלאומי" - חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995¹;

"חוק הנכים" - חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב]²;

"חוק משפחות החיילים" - חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950³;

"חוק שירות ביטחון" - חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986⁴;

"חוק שירות הקבע" - חוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה-1985⁵;

"חייל מילואים" - מי ששירת בשירות מילואים;

"חייל מילואים נכה" - חייל מילואים שנקבעה לו דרגת נכות בהתאם להוראות לפי חוק הנכים, ובלבד שהשירות כאמור בהגדרה "נכות" בחוק האמור היה שירות מילואים;

"חייל מילואים שנספה" - חייל שנספה במערכה כהגדרתו בחוק משפחות החיילים, ובלבד שהשירות כאמור באותה ההגדרה היה שירות מילואים;

"חייל מילואים זכאי" - חייל מילואים שהתקיימו בו הוראות סעיף 3;

"ממונה" - כהגדרתו בסעיף 1 לחוק שירות הקבע;

"קופת ביטוח" - לענין עמית שכיר - כמשמעותה בתקנות קופות גמל לרבות פוליסת ביטוח עתי בשל אבדן כושר עבודה הנרכש כהשלמה לקופת ביטוח, ולענין עמית עצמאי - כמשמעותה בתקנות האמורות לענין הזכויות הנובעות מתשלומים לקופת הביטוח אשר בעבורם היה העמית העצמאי זכאי לניכוי לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש]⁶, לרבות פוליסת ביטוח עתי כאמור;

"קופת גמל" - קופת גמל לקצבה, קופת גמל לתגמולים או קופת ביטוח וכן גמלאות פרישה המשולמות על פי חוק או על פי הסכם עבודה קיבוצי;

"קופת גמל לקצבה" - כמשמעותה בתקנות קופות גמל;

"קופת גמל לתגמולים" - לענין עמית שכיר - כמשמעותה בתקנות קופות גמל ולענין עמית עצמאי - כמשמעותה בתקנות האמורות לענין הזכויות הנובעות מתשלומים לקופת הגמל אשר בעבורם היה העמית העצמאי זכאי לניכוי לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש];

* נתקבל בכנסת ביום כ"ה באייר התשס"ב (7 במאי 2002); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 3094, מיום כ"ח באדר התשס"ב (12 במרס 2002), עמ' 376.

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

² ס"ח התשי"ט, עמ' 276.

³ ס"ח התשי"י, עמ' 162.

⁴ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107(130).

⁵ ס"ח התשמ"ה, עמ' 142.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

"קצבה מקופת גמל" – כל תשלום חודשי, המשתלם באופן שוטף בידי קופת גמל לחייל מילואים זכאי או לשאירים זכאים לפי חוק זה, לרבות קצבה חודשית שהוונה וסכום הונז, קיים או עתיד, לפי ערכו החודשי בהתאם לכללי היוון שיקבע הממונה;

"קצבה משלימה" – כמשמעותה בסעיף 8;

"שאירים" – כמשמעותם בסעיף 21 לחוק שירות הקבע;

"שאירים זכאים" – שאירים שהתקיימו בהם הוראות סעיף 4;

"שירות מילואים" – כהגדרתו בחוק שירות ביטחון;

"תקנות קופות גמל" – תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964⁷;

"תקנות שירות הקבע" – תקנות שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) (כללים ומבחנים לקביעת דרגת נכות), התשנ"א-1990⁸.

3. (א) חייל מילואים נכה, שהתקיימו לגביו כל הוראות סעיף קטן זה, זכאי לקצבה: חייל מילואים

(1) דרגת הנכות שנקבעה לו לפי חוק הנכים עולה על 19 אחוזים וועדה רפואית קבעה לו דרגת נכות תפקודית העולה על 19 אחוזים, וכל עוד דרגות הנכות שנקבעו לו עולות על 19 אחוזים;

(2) הוא לא היה עמית בקופת גמל במועד קרות האירוע שבשלו הוכר כנכה לפי חוק הנכים, או שאינו זכאי לקצבה מקופת גמל, שבה היה עמית כאמור.

(ב) נוסף על חייל מילואים נכה כמשמעותו בסעיף קטן (א), זכאי לקצבה חייל

מילואים נכה, שהתקיימו לגביו כל הוראות סעיף קטן זה:

(1) דרגת הנכות שנקבעה לו לפי חוק הנכים אינה עולה על 19 אחוזים, אולם ועדת חריגים קבעה כי קיימים טעמים הקשורים באבדן כושר השתכרותו המצדיקים הפנייתו לוועדה רפואית לשם קביעת דרגת נכותו התפקודית לפי חוק זה; קבעה ועדת חריגים כאמור, יראו אותו, לענין חוק זה, כאילו דרגת הנכות שלו לפי חוק הנכים היא 20 אחוזים, וכל עוד מתקיימים בו הטעמים האמורים;

(2) הועדה הרפואית קבעה לחייל המילואים הנכה כמשמעותו בפסקה (1) דרגת נכות תפקודית העולה על 19 אחוזים וכל עוד קיימים הטעמים האמורים בפסקה (1) ודרגת הנכות התפקודית שנקבעה לו עולה על 19 אחוזים;

(3) הוא לא היה עמית בקופת גמל במועד קרות האירוע שבשלו הוכר כנכה לפי חוק הנכים, או שאינו זכאי לקצבה מקופת גמל, שבה היה עמית כאמור;

(4) בסעיף קטן זה, "ועדת חריגים" – ועדה בת שלושה חברים וזה הרכבה:

(א) רופא מומחה ברפואה תעסוקתית או רופא מומחה ברפואה פסיקלית ושיקים שימנה שר הביטחון והוא יהיה היושב ראש;

(ב) רופא שימנה שר הבריאות והוא מומחה בתחום נכותו של חייל המילואים הנכה;

(ג) רופא מומחה כאמור בפסקת משנה (ב) שתמנה ההסתדרות הרפואית.

⁷ ק"ת התשכ"ד, עמ' 1302.

⁸ ק"ת התשנ"א, עמ' 55.

4. שאיירים של חייל מילואים שנספה, שהתקיימו לגביהם כל הוראות סעיף זה, זכאים לקצבה:

- (1) הם שאיירים שהוכרו כרין כזכאים לתגמולים לפי חוק משפחות החיילים;
- (2) חייל המילואים שנספה לא היה עמית בקופת גמל ערב מותו; או שהשאיירים אינם זכאים לקצבה מקופת גמל.

5. המשכורת הקובעת 5. (א) "המשכורת הקובעת", לגבי חייל מילואים זכאי או לגבי שאיירים זכאים - מהי הגבוה מבין אלה:

- (1) שיעור התגמול ליום, לפי פרק י"ב לחוק הביטוח הלאומי, שהגיע לחייל המילואים הנכה או לחייל המילואים הנספה במועד האירוע שבשלו הוכר כנכה לפי חוק הנכים, או ערב מותו, לפי הענין, כשהוא מוכפל בשלושים;
 - (2) השכר הממוצע, כהגדרתו בחוק הביטוח הלאומי, במועד האירוע שבשלו הוכר חייל המילואים כנכה לפי חוק הנכים, או ערב מותו של חייל מילואים נספה, לפי הענין.
- (ב) המשכורת הקובעת תעודכן לפי מדר המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

6. (א) הקצבה שתשולם לחייל מילואים זכאי תהיה בשיעור של עשרים אחוזים ממשכורתו הקובעת, בצירוף שלושה פרומיל ממנה לכל אחוז מדרגת נכותו התפקודית.

(ב) הקצבה שתשולם לשאיירים זכאים תהיה כאמור בסעיפים 22, 23 ו-26 עד 30 לחוק שירות הקבע, בשינויים המחויבים מהוראות חוק זה.

(ג) ועדה רפואית תקבע את דרגת נכותו התפקודית של חייל מילואים שנקבעה לו דרגת נכות לפי הוראות סעיף 3.

(ד) הכללים והמבחנים לקביעת דרגת נכות, החלים על ועדה רפואית לפי חוק שירות הקבע ותקנות שירות הקבע, יחולו על הועדה הרפואית בקביעת דרגת נכות תפקודית לפי חוק זה, בכפוף לשינויים האלה:

(1) ההגדרה "פוסק רפואי", תהיה: "פוסק רפואי" - רופא מורשה כמשמעותו בפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ה-1976⁹, ששמו כלול ברשימת פוסקים רפואיים שקבע שר הביטחון או מי שהוא הסמיכו לכך, בהתאם להוראות שבתוספת;

(2) דרגת הנכות תהיה כהגדרתה לפי חוק זה.

(ה) ועדה רפואית רשאית, מנימוקים שיירשמו על ידה, לגבי מקרה חריג שתקבע ומטעמים של אבדן השתכרות בפועל של חייל מילואים זכאי, לסטות מהוראות סעיף קטן (ד) בדרך של קביעת דרגת נכות תפקודית גדולה ביותר ממחצית מדרגת הנכות שנקבעה לאותו חייל מילואים לפי חוק הנכים; קביעה כאמור תהיה לתקופה שתקבע הועדה הרפואית ושלא תעלה על שנה; הועדה הרפואית רשאית להאריך את התקופה האמורה ובלבד שכל הארכה לא תעלה על שנה, והיא רשאית, בכל עת, לשנות דרגת נכות תפקודית חריגה שנקבעה לפי הוראות סעיף קטן זה.

(ו) (1) נגרמה לחייל המילואים הזכאי נכות המזכה אותו בזכויות לפי חוק זה ובשל כך נפגעה משכורתו הקובעת לפי סעיף 5 ומצא הממונה, כי השתכרותו

⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.

בפועל לאחר הפגיעה והתגמולים המשתלמים לו לפי חוק הנכים בצירוף הקצבה המשולמת לו לפי חוק זה או הקצבה המשלימה בצירוף הקצבה מקופת גמל, פחותים באופן משמעותי לגביו ממשכורתו הקובעת לפי סעיף 5, רשאי הממונה, לאחר שנועץ בוועדה הרפואית ומנימוקים שיישרמו, לקבוע לו שיעור קצבה העולה על האמור בסעיף קטן (א) ובלבד, שבכל מקרה השיעור הכולל המרבי לענין סעיף זה, לא יעלה על 70 אחוזים ממשכורתו הקובעת.

(2) קביעת הממונה לפי סעיף קטן זה תהיה לתקופה שיקבע ובלבד שלא תעלה על שנה, ורשאי הוא לשנות את קביעתו אם התגלו עובדות חדשות או עובדות שלא היו ידועות לו בעת קבלת ההחלטה, או להאריך את התקופה האמורה לתקופות נוספות, ובלבד שכל תקופה לא תעלה על שנה.

7. על אף הוראות סעיף 6 על קצבה המשולמת לפי חוק זה יחולו הוראות סעיפים 14(ד), ניכויים 31 ו-33 לחוק שירות הקבע, בשינויים המחויבים מהוראות חוק זה.

קצבה משלימה לחייל מילואים נכה ולשאיירי חייל מילואים שנספה שאינם זכאים לקצבה

8. (א) על אף הוראות סעיפים 3, 4 ו-6 קיבלו חייל המילואים הנכה או שאיריו של חייל המילואים הנספה קצבה מקופת גמל, במלואה או בחלקה, עקב הנכות או עקב הפטירה של חייל המילואים, ומצא הממונה כי התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 3(א)(1) או 3(ב)(1) ו-2, או בסעיף 14) - לפי הענין, וכי גובה הקצבה מקופת הגמל נמוך מגובה הקצבה, שהיתה משולמת לפי הוראות חוק זה אם חייל המילואים או שאיריו לא היו זכאים לקצבה מקופת גמל - תשולם לחייל המילואים או לשאיירי קצבה משלימה, בשיעור ההפרש שבין הקצבה שלה היו זכאים החייל או השאיירים לפי חוק זה לבין הקצבה מקופת הגמל.

(ב) תביעה לפי סעיף זה תוגש לפי הוראות סעיף 10, בשינויים המחויבים לפי הענין.

9. (א) מצא הממונה כי חייל מילואים נכה שהיה עמית בקופת גמל או שאירים של חייל מילואים שנספה שהיה עמית בקופת גמל, מקיימים את התנאים המפורטים בסעיף 3(א)(1) או 3(ב)(1) ו-2) או בסעיף 14) - לפי הענין, אך אינם זכאים לקצבה בשל הוראות סעיף 3(א)(2) או 3(ב)(3), או סעיף 24) - לפי הענין, או שהם זכאים לקצבה מקופת גמל בהתאם לסעיף 8 אך טרם קיבלו תשלומים מקופת הגמל, ישולמו, לחייל המילואים או לשאייריו, מקדמות; בפקודות הצבא ייקבעו הוראות, לרבות כללים ומכחנים בדבר תשלום המקדמות, לרבות שיעורן, על חשבון תשלומים המגיעים להם מקופת הגמל.

(ב) תנאי לתשלום מקדמות על ידי הממונה הוא, שחייל המילואים הנכה או השאיירים של חייל מילואים שנספה הגישו לקופת הגמל שבה היה חייל המילואים עמית, תביעה לקצבה מקופת גמל בשל הנכות או הפטירה, לפי הענין.

(ג) המקדמות ישולמו עד לקבלת החלטה בדבר תשלום קצבה מקופת הגמל או עד למועד תשלום קצבה לפי חוק זה, לפי המוקדם, ובלבד שלא ישולמו מקדמות בעד תקופה העולה על שישה חודשים ממועד תחילת תשלומם, אלא אם כן האריך הממונה את התקופה מטעמים מיוחדים שיפרט.

(ד) גובה המקדמות לא יעלה על גובה הקצבה שהיתה מגיעה לחייל המילואים או לשאיירים, אילו חייל המילואים לא היה עמית בקופת גמל.

(ה) תביעה לתשלום מקדמות תוגש לפי הוראות סעיף 10 בשינויים המחויבים.

(ו) (1) המקבל לפי סעיף זה תשלומים ששולמו ביתר, חייב להחזירם, לפי דרישת הממונה, ואם לא החזירם בתקופה שקבע הממונה רשאי הוא לקזוז כנגד קצבה המשולמת לפי חוק זה לרבות קצבה משלימה, כנגד תגמולים לפי חוק הנכים או

כנגד תגמולים לפי חוק משפחות החיילים, או לגבותם מסכומים העומדים לזכות המקבל, לרבות מקופת גמל, וזאת, על אף האמור בכל דין ובכל חוזה.
(2) הוראות, לרבות כללים ומבחנים, בענין גביית תשלומים ששולמו ביתר לפי סעיף זה ייקבעו בפקודות הצבא.

(ז) בסעיף זה, "תשלומים ששולמו ביתר" – תשלומים ששולמו כמקדמות על חשבון התשלומים מקופת גמל, לרבות תשלומי מקדמות העורפים על התשלומים המשולמים לפי סעיף 8 לחייל מילואים או לשאירים של חייל מילואים הזכאים לתשלומים לפיו, הכל לפי הענין וכפי שייקבע בפקודות הצבא.

10. (א) שר הביטחון ימנה את הממונה כממונה על תשלום הקצבאות לפי חוק זה; הודעה על מינוי הממונה ועל מענו תפורסם ברשומות. סדרי תביעה

(ב) הוראות סעיפים 44 עד 52 לחוק שירות הקבע יחולו לענין חוק זה, בשינויים המחויבים לפי הענין.

11. הוראות סעיפים 53 עד 67 לחוק שירות הקבע יחולו לענין חוק זה בשינויים המחויבים, ואולם בסעיף 55, במקום הסיפה החל במילים "ארבעה חודשים" יקראו את המילה "שנתיים". סדרי תשלום

12. (א) הזכאי לקצבה, לרבות לקצבה משלימה או למקדמה, לפי חוק זה, חייב להושיט כל עזרה ולנקוט כל פעולה כדי לסייע לממונה, ולמנהל התביעות כמשמעותו בסעיף 14 (בחוק זה – מנהל התביעות), בהפעלת סמכויותיהם לפי חוק זה ולא לעשות כל פעולה העלולה לפגוע בהפעלה התקינה של סמכויות הממונה ומנהל התביעות או למנוע את מימושו. חובת סיוע

(ב) עבר הזכאי לקצבה לרבות לקצבה משלימה או למקדמה, לפי חוק זה, על איסור לפי סעיף קטן (א), או לא עשה את המוטל עליו לפיו, רשאי הממונה לשלול ממנו את הזכות לקצבה, לקצבה משלימה או למקדמה – כולה או מקצתה.

(ג) שילמה המדינה תשלומים לפי חוק זה בשל אירוע המשמש עילה גם לתשלום קצבה מקופת גמל, רשאי הממונה או מנהל התביעות, לתבוע מקופת הגמל פיצוי על גמלה ששילם או שהוא עתיד לשלמה, עד לגובה הקצבה שחייבת בה קופת הגמל.

13. (א) בכפוף להוראות סעיף 9(ו), תשלומים לפי חוק זה אינם ניתנים לקיזוז לפי כל דין ולפי כל חוזה, לרבות חוזה שנחתם טרם כניסתו של חוק זה לתוקף, ולרבות תקנון קופת גמל כאמור. קיזוז

(ב) הזכות לקצבה, לקצבה משלימה, למקדמה או למענק הוני למקרה מוות לפי חוק זה לא תהווה עילה להפחתתם, להקטנתם או לשלילתם של קצבה מקופת גמל או של כל תשלום אחר מקופת גמל, לרבות מקופת גמל שהוקמה טרם כניסתו של חוק זה לתוקף. מימון

14. (א) המדינה תהיה רשאית לרכוש כיסוי ביטוחי לכיסוי תשלומי קצבאות לחיילי מילואים זכאים ולשאירים זכאים, לרבות תשלומי קצבאות משלימות ומקדמות ומענק הוני למקרה המוות. מימון

(ב) רכשה המדינה כיסוי ביטוחי כאמור, ימנה שר הביטחון מנהל תביעות אשר יפעל לקבלת תגמולי הביטוח בשל תביעות שהגישו לממונה חייל מילואים זכאי, שאירים זכאים, חייל מילואים נכה הזכאי לקצבה משלימה או שאירי חייל מילואים שנספה הזכאים לקצבה משלימה.

(ג) הממונה יודיע על התביעות שהוגשו כאמור בסעיף קטן (ב) למנהל התביעות; דרכי ההודעה ייקבעו על ידי שר הביטחון.

(ד) הכיסוי הביטוחי יכול שיכלול לענין תשלומי הקצבאות, לרבות לפרקי זמן, תנאי קצבאות שונים מאלה המפורטים בחוק זה (בסעיף זה – תנאי הקצבאות השונים); גרעו תנאי הקצבאות השונים מהזכויות לפי חוק זה, יחולו הוראות סעיף 8, בשינויים המחויבים לפי הענין; הוסיפו תנאי הקצבאות השונים על ההוראות הקבועות בענין זה בחוק זה, לא יהיה בכך כדי לחייב את המדינה לפי חוק זה.

מענק הוני למקרה מוות
15. נוסף על התשלומים לפי חוק זה, ישלם הממונה לשאיריו של חייל מילואים שנספה מענק הוני בהתאם לכללים ובשיעורים שיקבע שר הביטחון (בחוק זה – מענק הוני למקרה מוות).

ביצוע ותקנות
16. שר הביטחון ממונה על ביצועו של חוק זה והוא רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, להתקין תקנות ולהוציא צווים בכל ענין הנוגע לביצועו.

הוראת שעה
17. סעיף 6(ה) יעמוד בתוקפו חמש שנים.

הוראות מעבר
18. (א) בסעיף זה –

“זכויות כספיות” – תגמולי ביטוח חיים (סיכון) בסכום הוני ותגמולי ביטוח קצבת שאירים בשל מקרה מוות שאירע בשירות מילואים עקב אותה שירות, או תגמולי ביטוח אבדן כושר עבודה בשל מקרה ביטוח שאירע בשירות מילואים עקב אותה שירות, והכל לענין פוליסות ביטוח שרכשה המדינה;

“זכאי לפי פוליסה” – חייל מילואים זכאי או שאיר זכאי שהוכרו ככאלה לאחר פרסומו של חוק זה אשר התחילו לקבל זכויות כספיות ערב תחילתו של חוק זה וכל עוד הם מקבלים זכויות כספיות.

(ב) לא תשולם קצבה לפי חוק זה לזכאי לפי פוליסה אשר הזכויות הכספיות המוענקות לו שוות או עולות על הקצבה או המענק שהיה מקבל לפי הוראות חוק זה, אילו לא היה מקבל זכויות כספיות; קיבל זכאי לפי הפוליסה זכויות כספיות בשיעור נמוך מהמגיע לו לפי הוראות חוק זה תשולם לו קצבה משלימה לפי הוראות סעיף 8.

תחולה
19. חוק זה יחול, בכפוף להוראות סעיף 18, על חייל מילואים זכאי ושאייר זכאי, שהוכרו לפי הוראות חוק זה, לפי הענין, בשל נכות או פטירה, שאירעה ביום י"ג בטבת התשנ"ט (1 בינואר 1999) או לאחריו.

תוספת

(סעיף 6(ד)1)

1. ברשימת הפוסקים הרפואיים לא יכלול רופא שעלול להימצא בניגוד ענינים בשל קשר מיוחד עם חברת הביטוח; לענין זה יראו, בין השאר, רופא שהוא עובד של חברת הביטוח או רופא שלמעלה מ־15 אחוזים מסך כל הכנסותיו הם מחברת הביטוח, כמי שעלול להימצא בניגוד ענינים כאמור.

לענין תוספת זו –

“חברת הביטוח” – חברת ביטוח שנתנה כיסוי ביטוחי לכיסוי תשלומי קצבאות לחיילי מילואים זכאים לרבות חברת ביטוח אם וחברה אחות שלה, כמשמעותן בתקנות

הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001¹⁰, ולרבות כל חברה בת וחברה מסונפת שלה כמשמעותן בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968¹¹.

2. רופא הבלול ברשימת הפוסקים הרפואיים כאמור בסעיף 6(ד1) ושאינו פוסק רפואי כהגדרתו בסעיף 1 לתקנות שירות הקבע, ימסור בדרך שתיקבע בתקנות אישור רואה חשבון המעיד כי סך כל הכנסותיו מכל סוג שהוא מחברת הביטוח, בכל אחת משתי שנות העסקים הקודמות, לא עלה על 15 אחוזים מסך כל הכנסותיו כאמור באותה שנה.
3. השר יעדכן את רשימת הפוסקים הרפואיים אחת לשנה.

בנימין בן אליעזר
שר הביטחון

אריאל שרון
ראש הממשלה

אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

משה קצב
נשיא המדינה

¹⁰ ק"ת התשס"א, עמ' 607.
¹¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.